

Nagy Piroska

Egy kis gépi munka – varrástípusok

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Textiltermékek összeállítása

A követelménymodul száma: 1321-06 A tartalomazonosító száma és célcsoportja: SzT-014-30

ÖSSZEVARRÁS, RÁVARRÁS, EGYÜTT-TARTÁS

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A különböző konfekcionált termékeket kiszabott alkatrészekből állítják össze varrással, ragasztással, hegesztéssel. A varrások elkészítésénél több szempontot is figyelembe kell venni. Az alapanyag tulajdonságai, a megrendelő elvárásai, az esztétikus kialakítás, a felhasználási terület követelményei mellett a helyi adottságok, a gazdaságosság és a termelékenység szempontjai is befolyásolják az alkalmazott varrástechnológiát.

A varrodai műveletek során azonban vannak ismétlődő varrástípusok. Ismerkedjünk meg ezekkel részletesebben!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A varrásokat jellemezhetjük alaki – és méretjellemzőkkel, amelyekről már tanultunk az "Egy kis gépi munka – varrások alaki és méretjellemzői" című füzetben.

Varrások alaki jellemzői: a varrástípus, a varratípus és az öltéstípus.

Az alaki jellemzők egyik legfontosabbika a varrástípus.

Varrástípus: a varrások kialakításának, vagyis a kelmék összeillesztésének, behajtásának, besodrásának és a varratok alkalmazásának módja.

Varrástípusok:

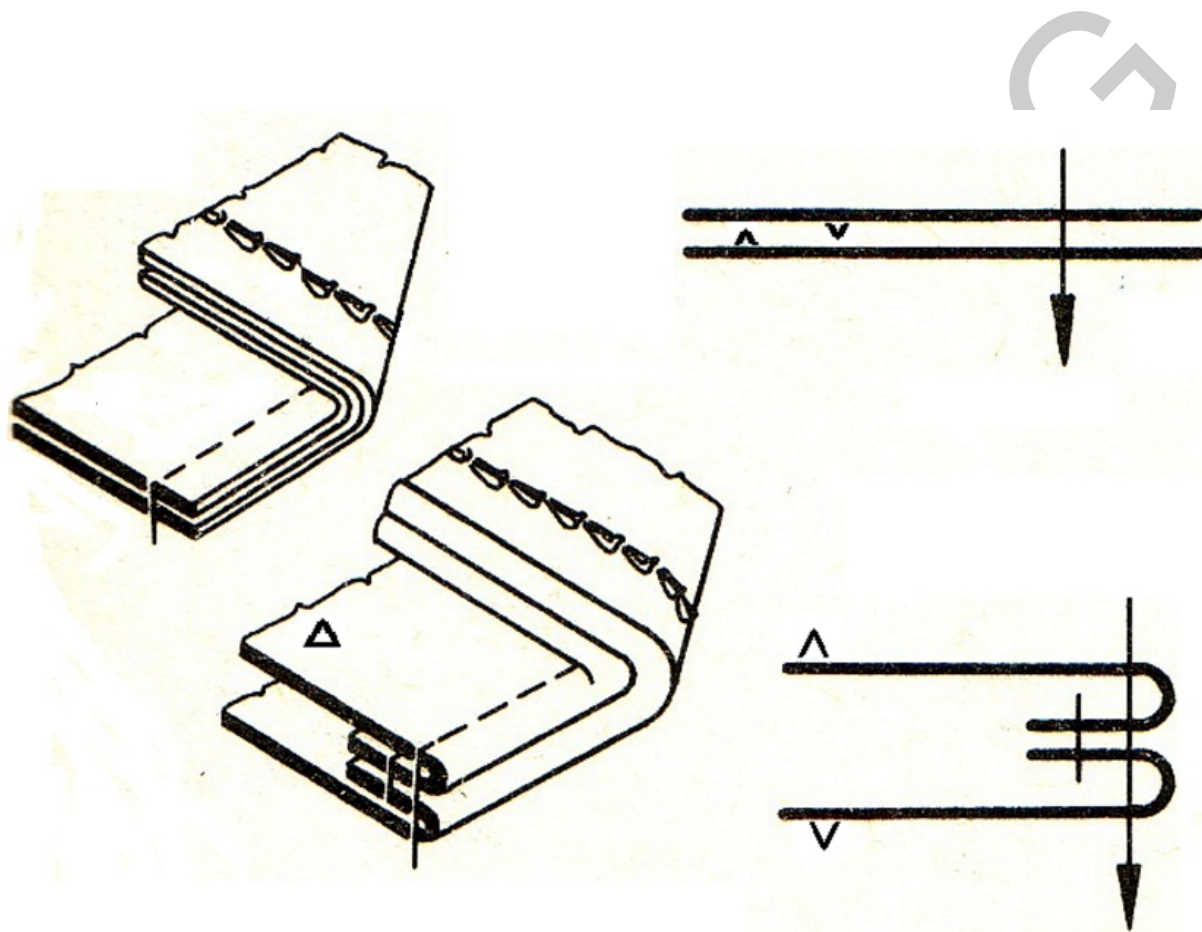
- összevarrás
- rávarrás
- együtt-tartás
- szegés
- díszítés
- varratvégződések, rövidvarratok,
- gomblyukak
- kellékek felvarrása

1. Összevarrás

Összevarrásnak nevezzük az alkatrészek, kellékek összekapcsolását varrócérna és varróeszköz segítségével vagy szabott szélek elszegését.

1. Összevarrás egysoros varrattal

Ép, vagy eltisztázott szélű kelméknél alkalmazzák összevarrássra. Szöveteknél és más kis nyúlású anyagoknál hurokoltást alkalmaznak. A rugalmas és nagy nyúlású kelméknél láncoltással varrnak.

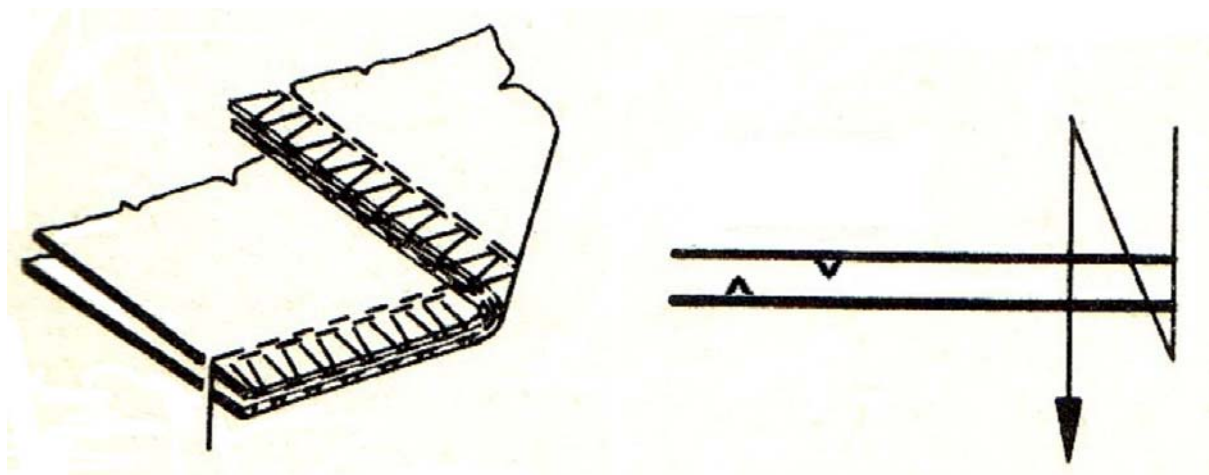
1. ábra. Összevarrás egysoros varrattal¹

- A felső képen az összevarrandó anyagokat, színt – színnel szembefordítva varrják össze. A technológiától függően a varrásszélességeket szétvasalják két oldalra, vagy egy oldalra. Kétoldalra például hátközévarrásoknál, egyoldalra például ujjak bevarrásánál vasalják. Különféle terméknél alkalmazható. Felső és alsóruházatnál egyaránt megtalálható oldalak, vállak, toldások, szűkítők stb. varrásánál.
- Az alsóképen látható összevarrási módot gallérok, kézelők készítésénél is alkalmazzák.

¹ Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

2. Összevarrás szegővarrattal

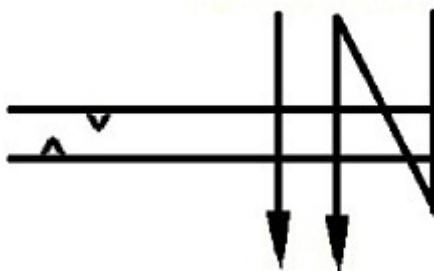
Rugalmas kelmék összevarrására és a kelmeszélek egy lépésben való eltisztázására alkalmazzák. A varrat követni tudja a kelme nyúlását és rugalmasságát. Például női, férfi és gyermek kötött pólóknál, alsó ruházati terméknél.

2. ábra. Összevarrás szegővarrattal²

3. Összevarrás biztonsági varrattal

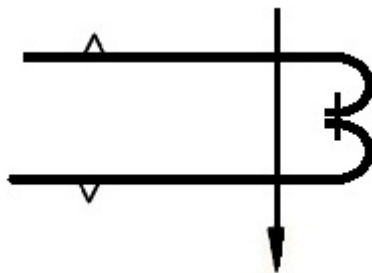
- Rugalmas, nagy nyúlású, szemfutasra hajlamos és laza szerkezetű kelméknél alkalmazzák az alkatrészek összevarrására és egyidejű elszegésére. Fehérneműek, fürdőruhák és pólók varrásakor.
- Alkalmazzák olyan termékeknél is – például a farmernadrágoknál – ahol a varrat nagyfokú húzó – igénybevételnek van kitéve.

3. ábra. Összevarrás biztonsági varrattal

² Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

4. Franciavarrás

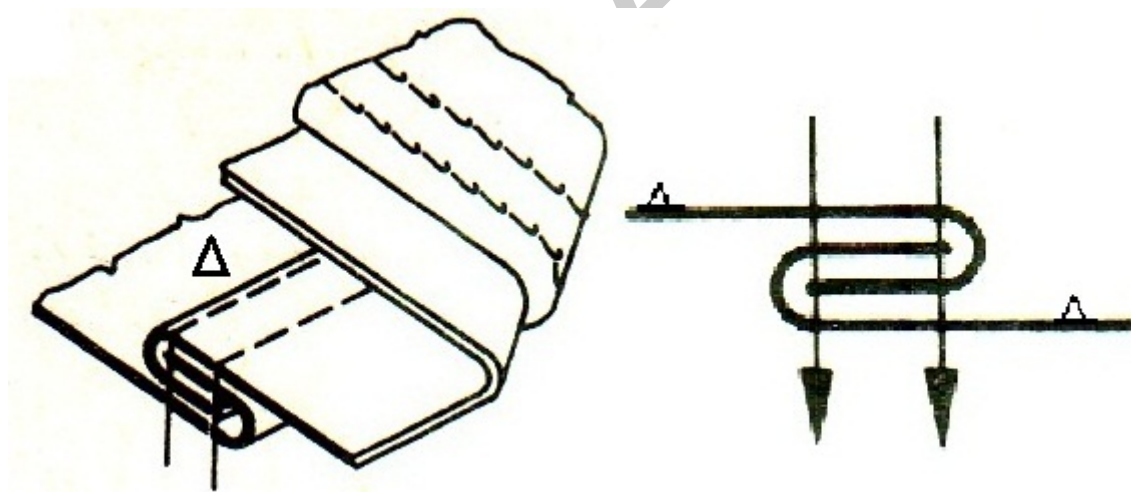

4. ábra. Francia varrás

Ezt a varrástípust hurokoltású varrattal készítik két lépésben. A szövet szélének elszegésére és összevarrására alkalmazzák. Pl. ágyneműknél, fehérneműeknél, női ruháknál.

Lapos varrás

Férfiingeknél, munkaruhák oldalánál, farmerruházaton alkalmazott összevarrási mód, mely többféleképpen elkészíthető. Hajtogató készülékkel (hajtogató apparáttal) és kéttűs hurok, vagy láncoltású varrógéppel a legegyszerűbb egy műveletben előállítani.

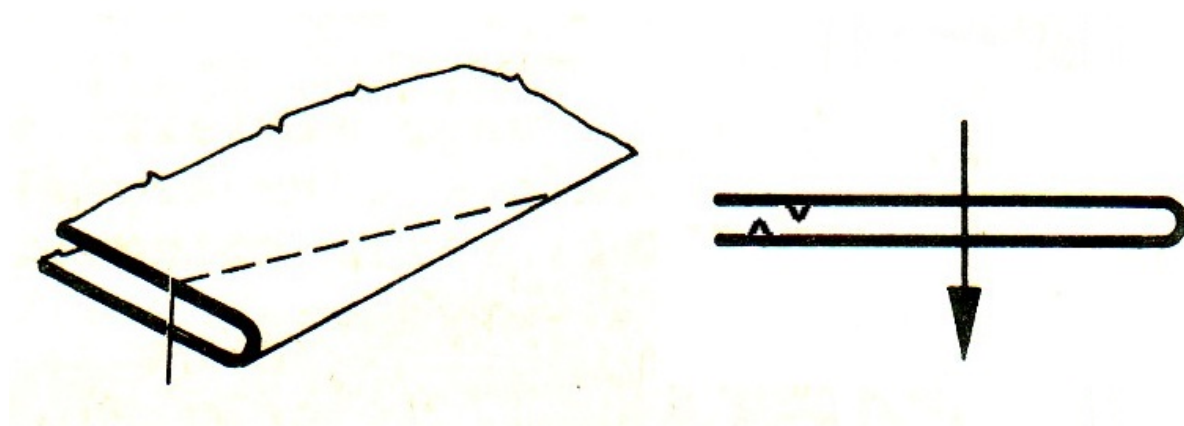

5. ábra. Lapos varrás³

5. Formázóvarrás

³ Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

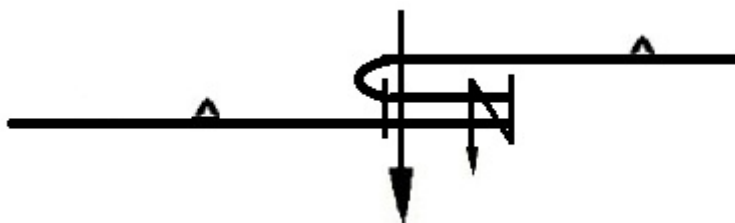
A ruházati cikkek készítésekor sokszor követelmény, hogy a termék kövesse az emberi test formáját. Szűkítő varrások, vagy formázóvarrásokat alkalmaznak erre a célra. Készíthető, kétoldalira, vagy egyoldalira vasalt kivitelben. Mell- és derékszűkítőknél alkalmazzák legtöbbször a 6. ábrán látható felvágatlan szűkítő varrást. (Az öltéstípust itt is az anyag rugalmasságának megfelelően választják ki.)

6. ábra. Szűkítő varrás készítése⁴

6. Áttűzéssel megerősített összevarrás

Ezt az összevarrást gyakran láthatjuk nadrágoknál, farmer ruházatnál, munkásruháknál a hosszanti szabásvonalak összevarrására és díszítésére is.

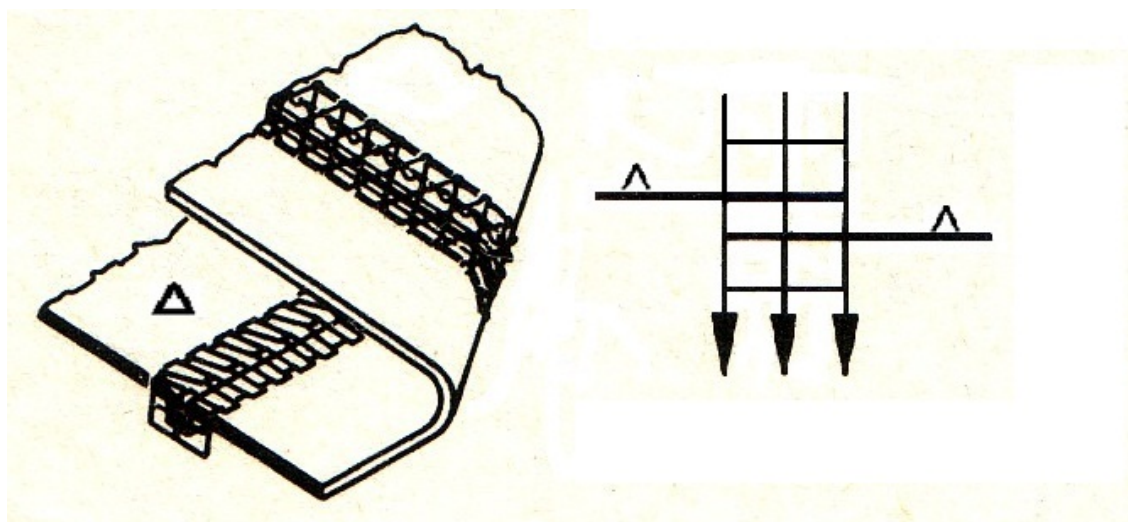

7. ábra. Áttűzéssel megerősített összevarrás

7. Közrefogott félbehajtott pánntal történő összevarrás

Felsőruházati termékek alkatrészeinek összevarrására és egyben díszítésére is alkalmazzák. Hálóruháknál is előszeretettel alkalmazzák ezt az összevarrási módot.

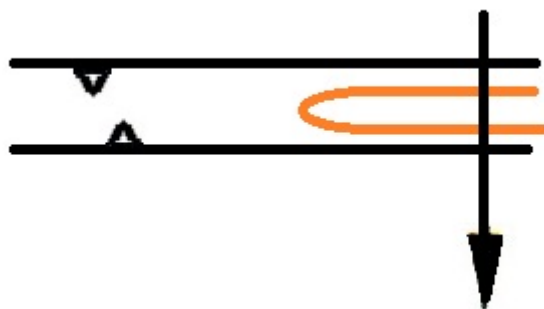
⁴ Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

8. ábra. Félbehajtott pánttal történő összevarrás

8. Fedővarrattal készített összevarrás

Rugalmas termékeknél, lapos varrat készíthető alulfedő varrat, vagy alul–felülfedő varrat alkalmazásával. Alsóruházati termékeknél, csecsemő és bébi ruházat készítésénél gyakran alkalmazzák.

9. ábra. Alul– felülfedő varrattal készült összevarrás⁵

Rugalmas termékeknél a lapos varrat készíthető alulfedő varrat, vagy alul– felülfedő varrat alkalmazásával. Alsóruházati termékeknél, csecsemő és bébi ruházat készítésénél gyakran alkalmazott megoldás.

⁵ Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

Az itt megismertet módokon kívül még más módon is készíthetünk összevarrást. Mindig a termék kialakítása, rendeltetése határozza meg azt, hogy melyiket választjuk ki.

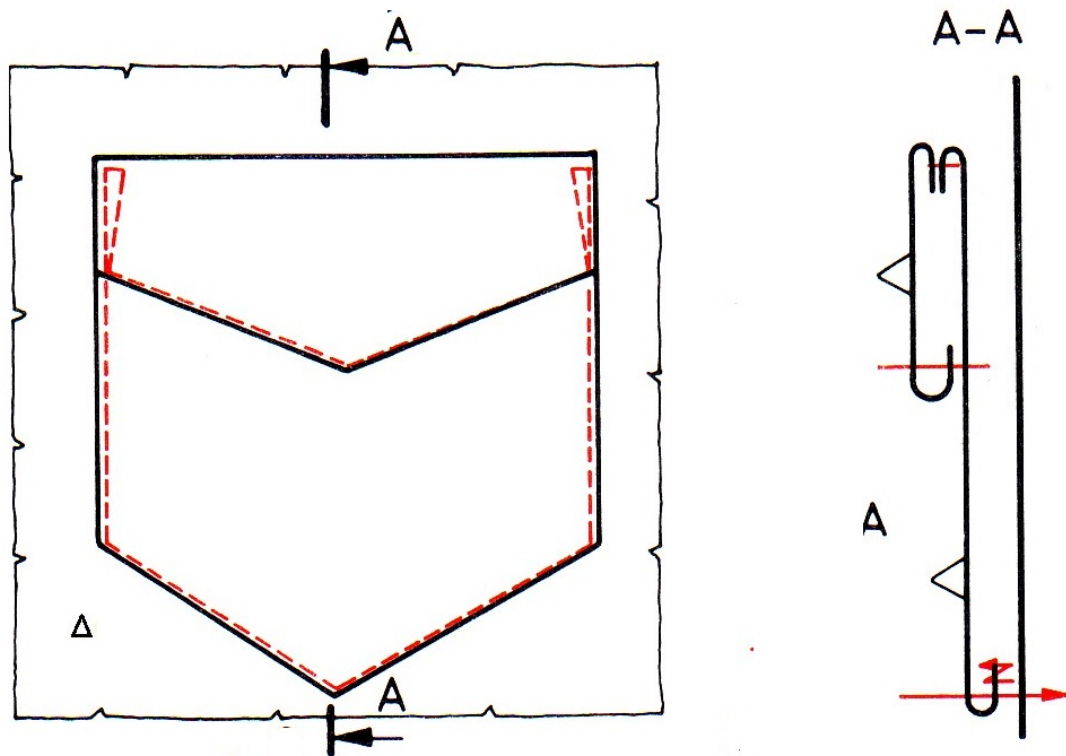
2. Rávarrás

Rávarrás általában kisebb, keskenyebb alkatrészek, kellékek ráerősítése, vagy aláerősítése a nagyobb, szélesebb alkatrészekre, illetve ezek szélére.

Ide tartoznak a különböző foltzseb, díszítőpánt felvarrási módok. Most nézzük a legismertebbeket!

1. Rávarrás egysoros varrattal

Gyakori megoldás a férfiingek elejére huroköltésű varrattal történő béleletlen foltzseb fölvarrása.

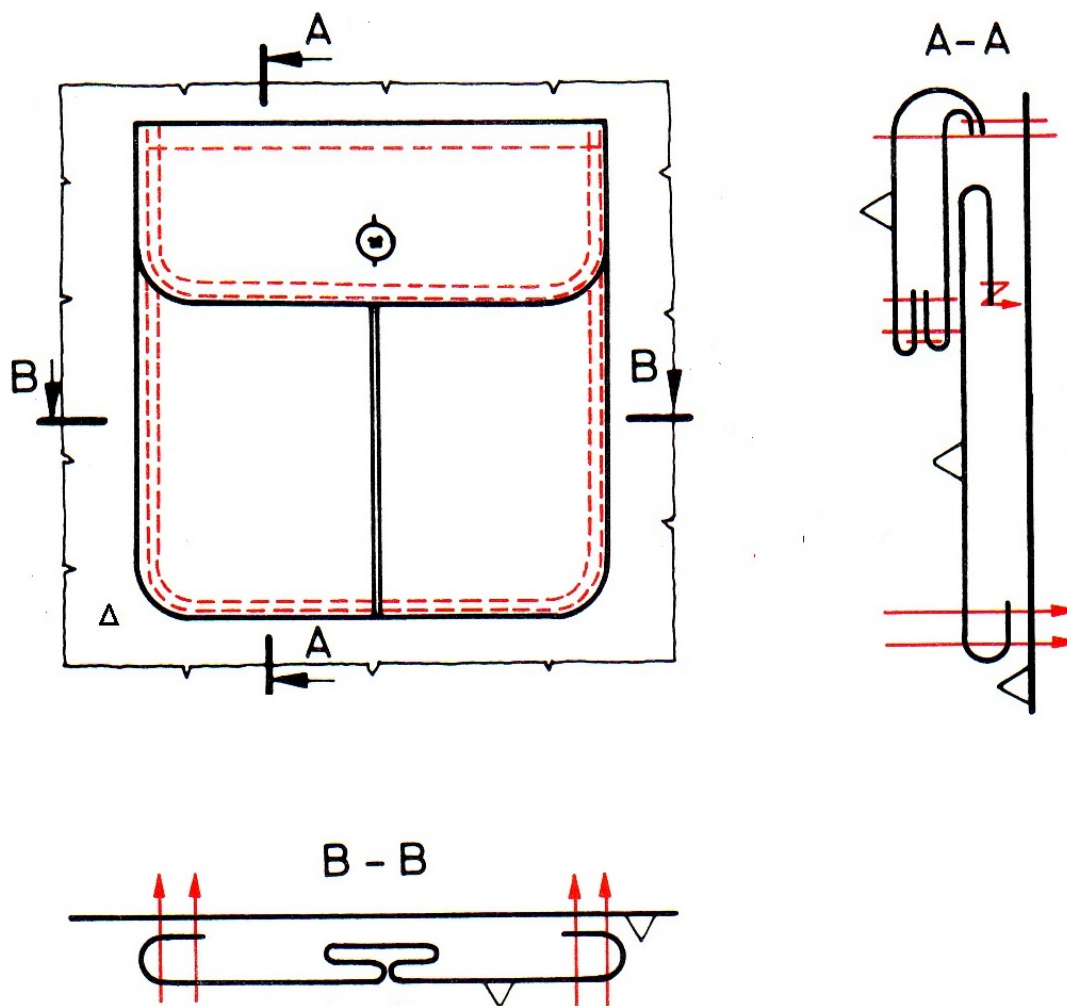

10. ábra. Foltzseb fölvarrása ⁶

2. Rávarrás kéttűs tűrúdkapcsolós varrógéppel

⁶ Reigler Gyuláné – Tóth Csabáné: Alkatrészek készítésének technológiája a ruhaiparban 37 335, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

Férfiingek, munkaruhák, sportruházati cikkek, farmer ruházat zsebeinek fölvarrásánál alkalmazott megoldás.

11. ábra Foltzseb felvarrása kéttűs, tűrúdkapcsolós varrógéppel⁷

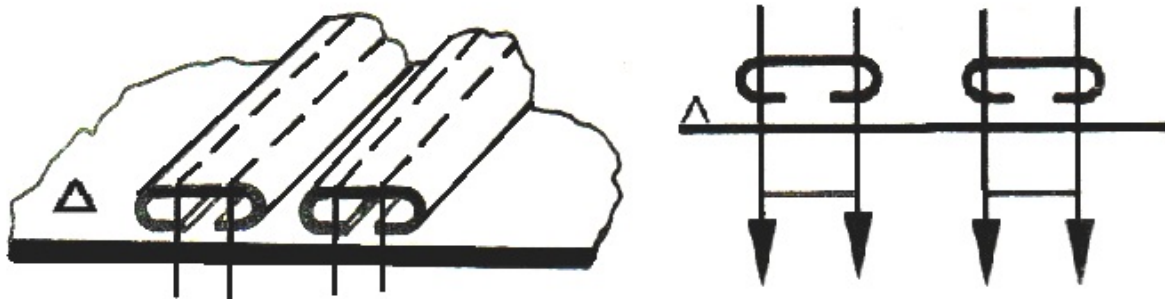
⁷ Reigler Gyuláné – Tóth Csabáné: Alkatrészek készítésének technológiája a ruhaiparban 37 335, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

12. ábra. Zsebek alkalmazása⁸

3. Rávarrás alulfedő varrógéppel

Szabadidőruhák, sportruházaton gyakran rávarrt csíkokat alkalmaznak díszítőelemként. Ezeket a csíkokat hajtogató készülékkel és kéttűs varrógépekkel varrják föl az anyag felületére.

13. ábra. Sportruházatra díszcsíkok felvarrása⁹

3. Együtt-tartás

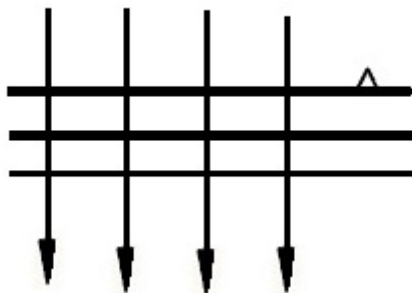
⁸ <http://www.munkaruha.hu/viewer.php?kep=kep/termek1409.gif&mod>

⁹ Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

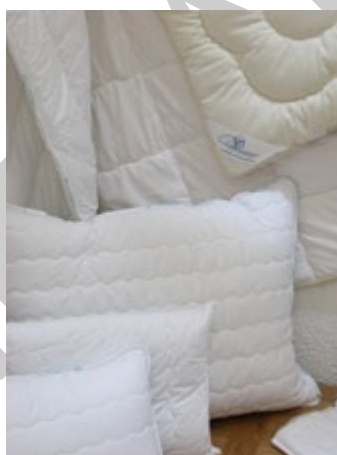
Ide soroljuk az egymásra helyezett szövetrétegek összeerősítésére szolgáló, általában formázó jellegű varrástípusokat.

1. Többsoros varrattal történő együtt-tartás

Több réteget összeerősíthetnek huroköltésű, egyfonalas, kétfonalas láncöltésű, vagy cikcakk varrattal. Férfi zakók kialakításánál betétvásznak, merevítő szövetek összeerősítésénél, paplanok, téli dzsekik rétegeinek összetartásánál alkalmazzák.

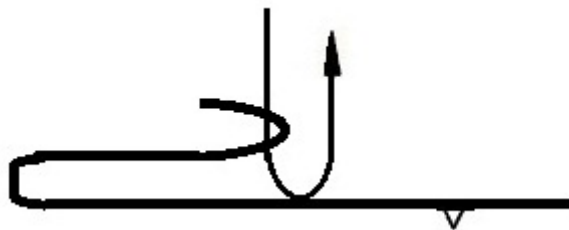
14. ábra Többsoros varrattal történő együtttartás

15. ábra ¹⁰

2. Rejtett öltésű varrás alkalmazásával

¹⁰ /www.naturtex.hu

16. ábra. Hólozással történő együtt-tartás

Szoknya aljának, vagy nadrág aljának, alsórészének felvarrása hólozó géppel. Mindkét oldalon láthatatlan a varrás.

Pikírozó géppel a zakók, kabátok kihajló részét, vagy a felsőgallér összedolgozását a betéttel készítik el.

3. Cikcakk, vagy fedővarrattal történő együtt-tartás

Két szövetréteg,(vagy akár bőr, műbőr) egymás mellé helyezése és összeerősítése cikcakk, vagy fedővarrógéppel. Vastag szöveteknél, kabátoknál, táskáknál találkozhatunk ezzel az együtttartási móddal, ezeket a termékeket általában szövettel bélelik.

17. ábra. Együtt- tartás cikcakk varrattal

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

- Oktatójuk irányítása és segítségével készítsenek el minél több varrástípust a fentebb ismertetett módok közül!
- Keressen divatmagazinokat, amikből válasszon ki egy modellt, amelyen keressen összevarrásra, rávarrásra és együtt-tartásra példákat!
- Készítsen jegyzetet! Táblázatos formában rögzítse tapasztalatait!

Öszevarrás	Rávarrás	Együtt-tartás

- Internetes böngésző segítségével is választhat modellt, ha számítógépes környezetben van.
- Alkossanak kettes csoportokat és társával beszéljék meg a feladatot!
- Válasszanak közösen egy ruházati terméket!
- Közösen keressenek olyan ruházati termékeket, melyeken összevarrásra, rávarrásra és együtt-tartásra találnak példát.
- Táblázatban rögzítsék az eredményeket!
- Készítsék el a metszeti ábráját az adott varrástípusnak! A táblázat csak ajánlás, tetszés szerint változtatható!
- Szükség esetén vegyék igénybe oktatójuk segítségét!

Varrástípus	Előfordulási helye	Metszeti ábrája

- Válasszanak ki a táblázatból összevarrásra, rávarrásra és együtt-tartásra 1-1 példát, majd varrják meg! A kiválasztásnál vegyék figyelembe a helyi adottságokat, a rendelkezésre álló varrógépeket!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Határozza meg a varrástípus fogalmát!

2. feladat

Határozza meg az összevarrás fogalmát!

3. feladat

Nevezze meg és varrja meg a képen látható varrástípust!

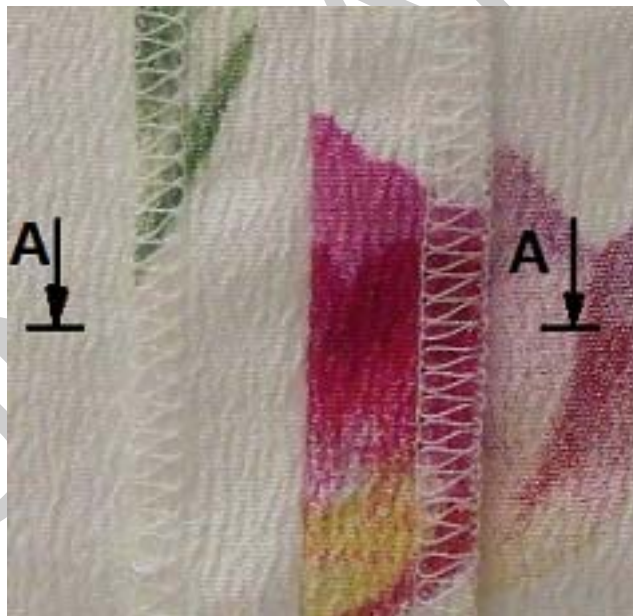
18. ábra.

4. feladat

Készítse el a 19. ábrán látható összevarrás metszeti ábráját!

5. feladat

Nevezze meg a képen látható összevarrási módot! Sorolja föl az elkészítéséhez szükséges gépeket! Varrja meg!

19. ábra.

6. feladat

Mely termékeknél alkalmaznak franciavarrást és lapos varrást? Soroljon föl párat ezek közül!

7. feladat

20. ábra

Nevezze meg milyen összevarrási módot lát a képen!

8. feladat

Határozza meg a rávarrás fogalmát!

9. feladat

Határozza meg az együtt-tartás fogalmát!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Varrástípus: a varrások kialakításának, vagyis a kelmék összeillesztésének, behajtásának, besodrásának és a varratok alkalmazásának módja.

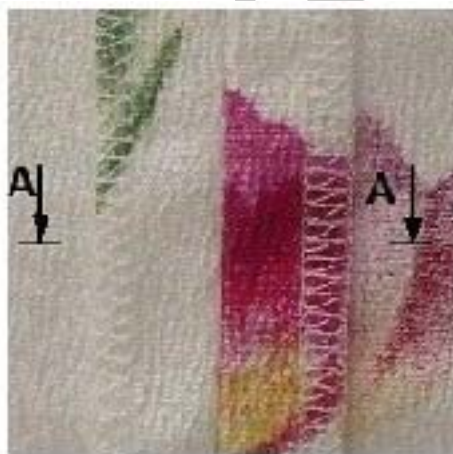
2. feladat

Összevarrásnak nevezzük az alkatrészek, kellékek összekapcsolását varrócérna és varróeszköz segítségével vagy szabott szélék elszegését.

3. feladat

Egyoldalira vasalt formázóvarrás.

4. feladat

A-A

21. ábra

5. feladat

Kétfelé vasalt összevarrás egyfonalas varrattal. Az elkészítéshez szükséges gépek: a kelmeszélék szegéséhez 3 fonalas szegő – varrógép, az alkatrészek összevarrásához egytűs huroköltésű varrógép, vagy kétfonalas láncöltésű varrógép.

6. feladat

Franciavarrást ágyneműknél, fehérneműeknél, női ruháknál alkalmazzák. A szövet szélének elszegésére és összevarrására alkalmazzák.

A lapos varrás férfiingeknél, munkaruhák oldalánál, farmerruházaton alkalmazott összevarrási mód.

7. feladat

Biztonsági varrattal készített összevarrás.

8. feladat

Rávarrás általában kisebb, keskenyebb alkatrészek, kellékek ráerősítése, vagy aláerősítése a nagyobb, szélesebb alkatrészekre, illetve ezek szélére.

9. feladat

Az együtt-tartásnál az egymásra helyezett szövetrétegek összeerősítése a cél.

SZEGÉS, DÍSZÍTÉS, VARRATVÉGZŐDÉSEK, RÖVIDVARRATOK, GOMBLYUKAK, KELLÉKEK FELVARRÁSA

ESETFELVETÉS

A varrodai műveletek során vannak ismétlődő varrástípusok. Már megismerkedtünk ezek közül az összevarrással, rávarrással és együtt-tartással. Most ismerkedjünk meg a többi varrástípussal is részletesebben!

SZAKMAI INFORMÁCIÓ TARTALOM

Varrástípusok:

- összevarrás
- rávarrás
- együtt-tartás
- szegés
- díszítés
- varratvégződés, rövidvarratok,
- gomblyukak
- kellékek felvarrása

4. Szegés

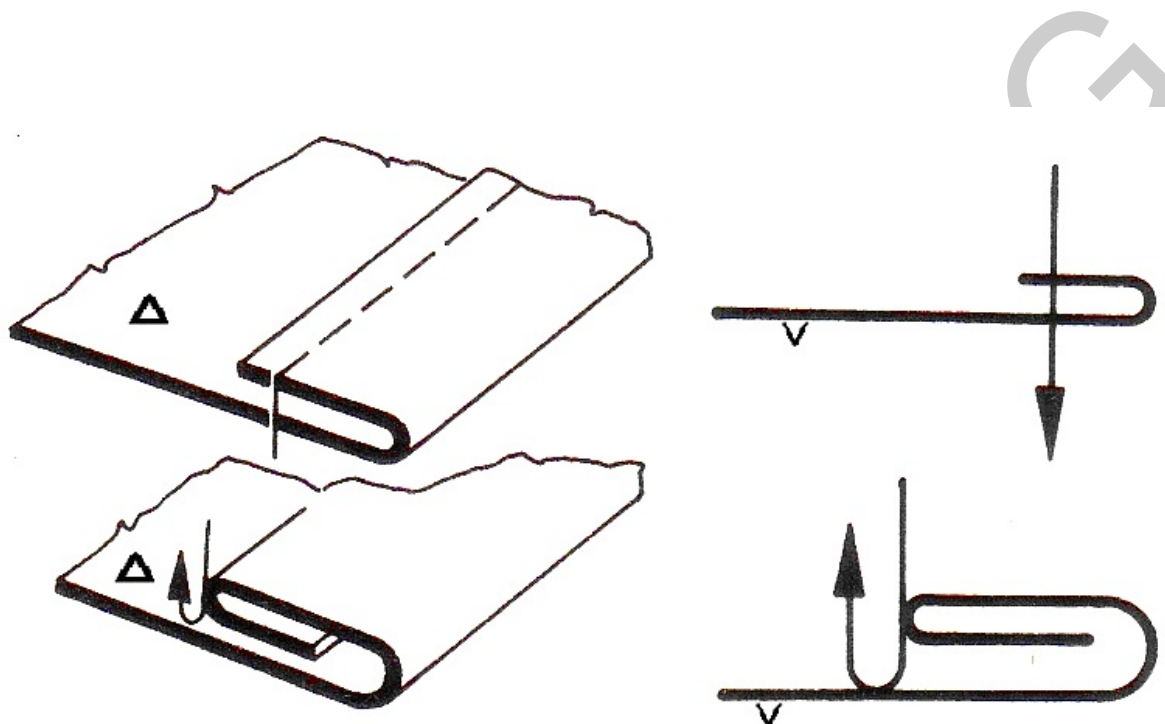
Szegés alatt egy, vagy több kelmeréteg szabott széleinek varrattal, visszahajtással, szalaggal, szabott pánttal való körülvarrása, hogy a kelmeszél bomlását, foszlását megakadályozzuk, esetleg díszítés kialakítása, sokszor a kelme nyúlásának csökkentése a cél.

1. Szabott szélek visszahajtása fonákoldalra

A visszahajtás történhet egyszeresen, vagy kétszeresen visszahajtva. Egytűs, többtűs, hurok, láncöltésű átmenővarrattal, vagy rejtett öltésű varrattal.

- Az **egyszeres visszahajtást** olyan helyeken alkalmazzák, ahol a kelme szélét még elfedik pl. béléssel, vagy a kelme szélbomlásra nem hajlamos, mint például nemezeknél, bőroknél, lánchurkolt termékeknél, zárt szövetszéleknél.
- A **kétszeres visszahajtást** vékony anyagoknál alkalmazzák.

- Az **átmenő varrattal** történő alkalmazása kevésbé tetszetős, de tartósabb, mint a rejtett öltésű varrat alkalmazása. Munkaruháknál, gyermekruháknál, nadrágok aljának elszegésére is alkalmazzák.
- A **rejtett öltéssel** készült visszahajtást női szoknyák, ruhák, férfi és női nadrágok elegáns kivitelezésénél alkalmazzák.
- **Fedővarratot, vagy cikcakk varratot** rugalmas anyagoknál alkalmaznak. Gyermek és csecsemő ruházatnál, női és férfi pólóknál, sportruházatnál, fürdőruháknál, alsóruháknál például.

22. ábra. Kelmék szélének elszegése visszahajtással, átmenő és rejtett öltésű varrattal¹¹

2. Szegés cikcakk-, interlock-, vagy overlock- varrattal

A leggyakrabban alkalmazott elszegési mód, melyet mindenféle – fajta termékénél alkalmaznak. A varrat szélessége, a varrat sűrűsége a szegővarrat fonalainak száma mindenesetben az alapanyag tulajdonságaihoz igazodik. A kelmék szélének díszítésére is alkalmazzák ezt a szegési módot pl. női szoknyák aljának eldolgozásakor. Lásd a fotón!

¹¹ Vass Márta: Kötéipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

23. ábra. Szoknya aljának elszegése szegővarrattal

3. Ferdepánttal, szalaggal történő eldolgozás

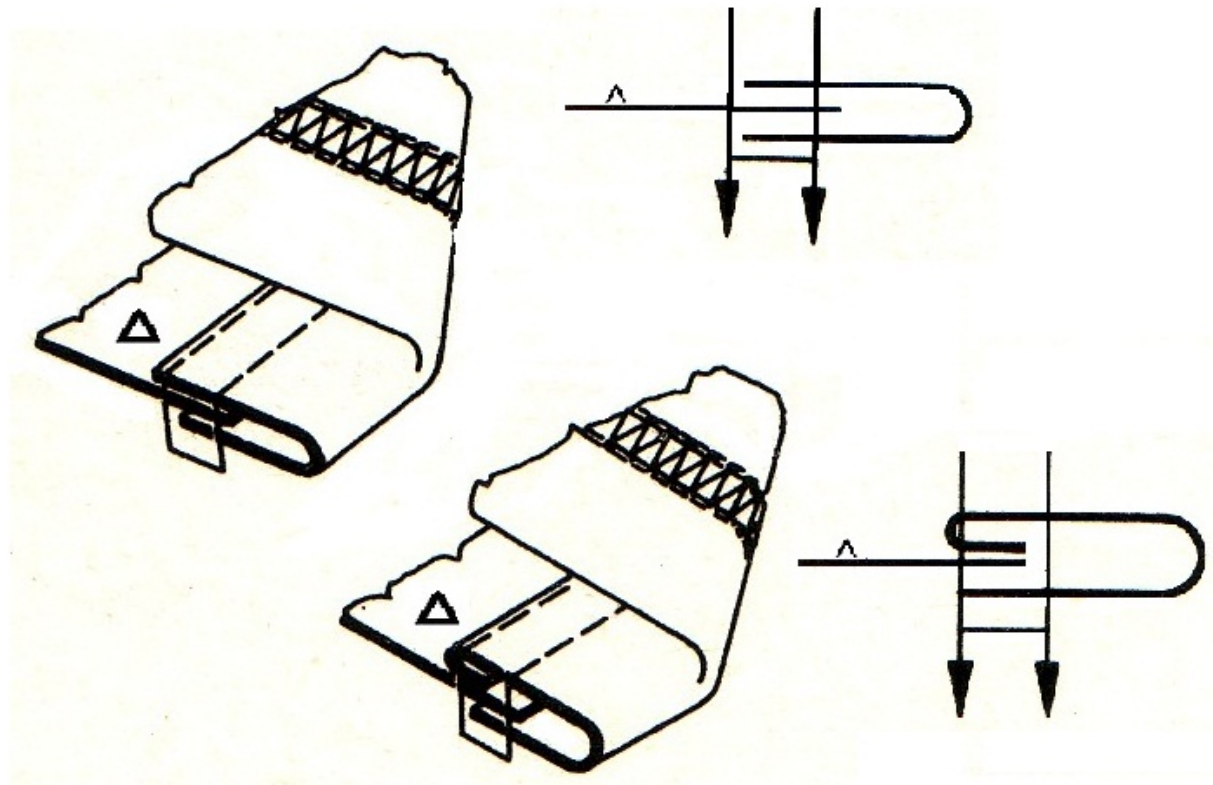
- Szegés ferdén szabott (45° – os szögben) pánttal, szalaggal történhet. Szövetek szegésénél huroköltésű varratokat alkalmaznak legtöbbször. Hajtogató készülékkel szebb, egy lépésben előállítható. Alkalmazzák bélelt és béleletlen kabátok, női blézerek, ruhák, férfi zakók, gyermekruhák díszítő szegésére.

24. ábra. Szegés díszítőszalaggal¹²

¹² www.painthorse.hu/shop, 2010-07-18.

- Fokozott igénybevételnek kitett széleknél is alkalmazzák. Férfinadrágok lábközép részénél, munkaruháknál az erős dörzsölés és mosási igénybevételek miatt.
- Női, férfi és gyermek fehér neműk, T – ingek, pólók, széleldolgozásánál fedővarratokat alkalmaznak, melyek rugalmasak, követik a kelmék nyúlását, elfedik a szemfutasra hajlamos kelmeszélét.

25. ábra. Pántozás fedővarrattal, hajtogató készülék alkalmazásával¹³

4. Övek, pántok, övtartók készítése

Kabátokon, nadrágokon, szoknyákon, munkásruhákon, egyéb felsőruházati termékeknél díszítésre, a hordhatóság és a bőség állíthatóságának érdekében gyakran alkalmaznak öveket és az övek helyzetét biztosító övtartókat.

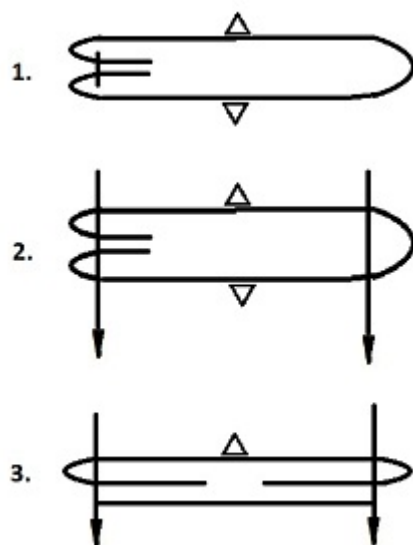
A pántok szerepe a szerint változik, hogy milyen termékeknél alkalmazzák és a termékeken hol találhatóak. Munkásruháknál eszközök rögzítését, a nadrágok száránál bőségszabályozást tesznek például lehetővé.

1. ábra: Övpánt összevarrása egysoros varrattal. Összevarrás után kifordított tűzés nélküli öv.

2. ábra: Övkészítés, kéttűs hajtogató készülékkel felszerelt varrógéppel.

3. ábra: Övtartó készítés kéttűs alulfedő varrógéppel.

¹³ Vass Márta: Kötéipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

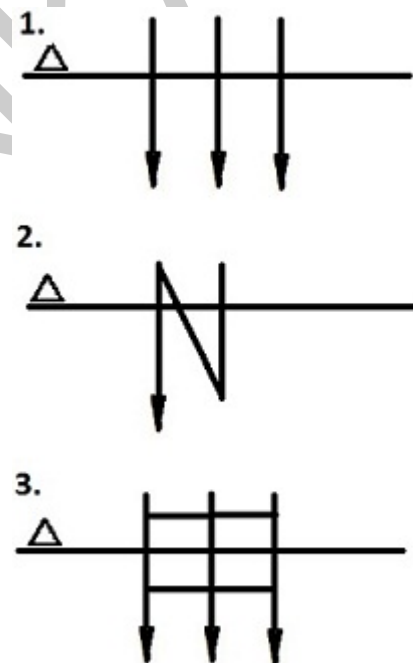

26. ábra. Övek, pántok, övtartók készítése

5. Díszítés

Díszítés alatt értjük az anyagok felületének, alkatrészeinek, széleinek szépítését varrattal, behajtással, díszítőkelléssel, rávarrással, közévarrással, hímzéssel, stb.

1. Díszítés különböző varratokkal

27. ábra. Díszítés különböző varratokkal

- Többsoros hurok, vagy láncöltésű varrat alkalmazása: 27. ábra /1.
- Díszítés cikcakk varrattal: 27. ábra/2.
- Háromsoros alul- felülfedő varrattal: 27. ábra/3.

A tűzésekhöz általában az alapanyagtól elütő színű, fényesebb, vagy vastagabb fonalat alkalmaznak.

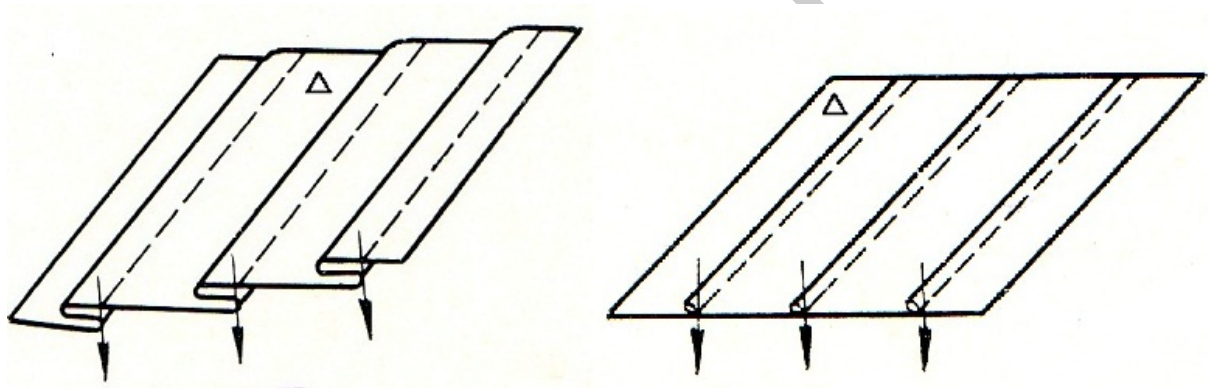
Gyermekruháknál, női blúzoknál, fehérneműnél gumifonal alkalmazásával a kelme felületének ráncolását érik el.

Mindenféle ruházati termékénél alkalmazott díszítési mód.

2. Hajtásokkal, tűzésekkel díszítés

Női és gyermekruhák különböző szélességgel letűzött hajtásai a kedvelt díszítések egyike.

A hajtások nemcsak szélességükben különbözhetnek. Levasalásuk is változhat: lehetnek egy oldalra, vagy két oldalra vasaltak. A tűzéseket női-, és gyermekruháknál, blúzoknál valamint férfiingeken is alkalmaznak.

28. ábra. Piézés– oldalra vasalt díszhajtások készítése és tűzések ¹⁴

3. Szélek díszítése

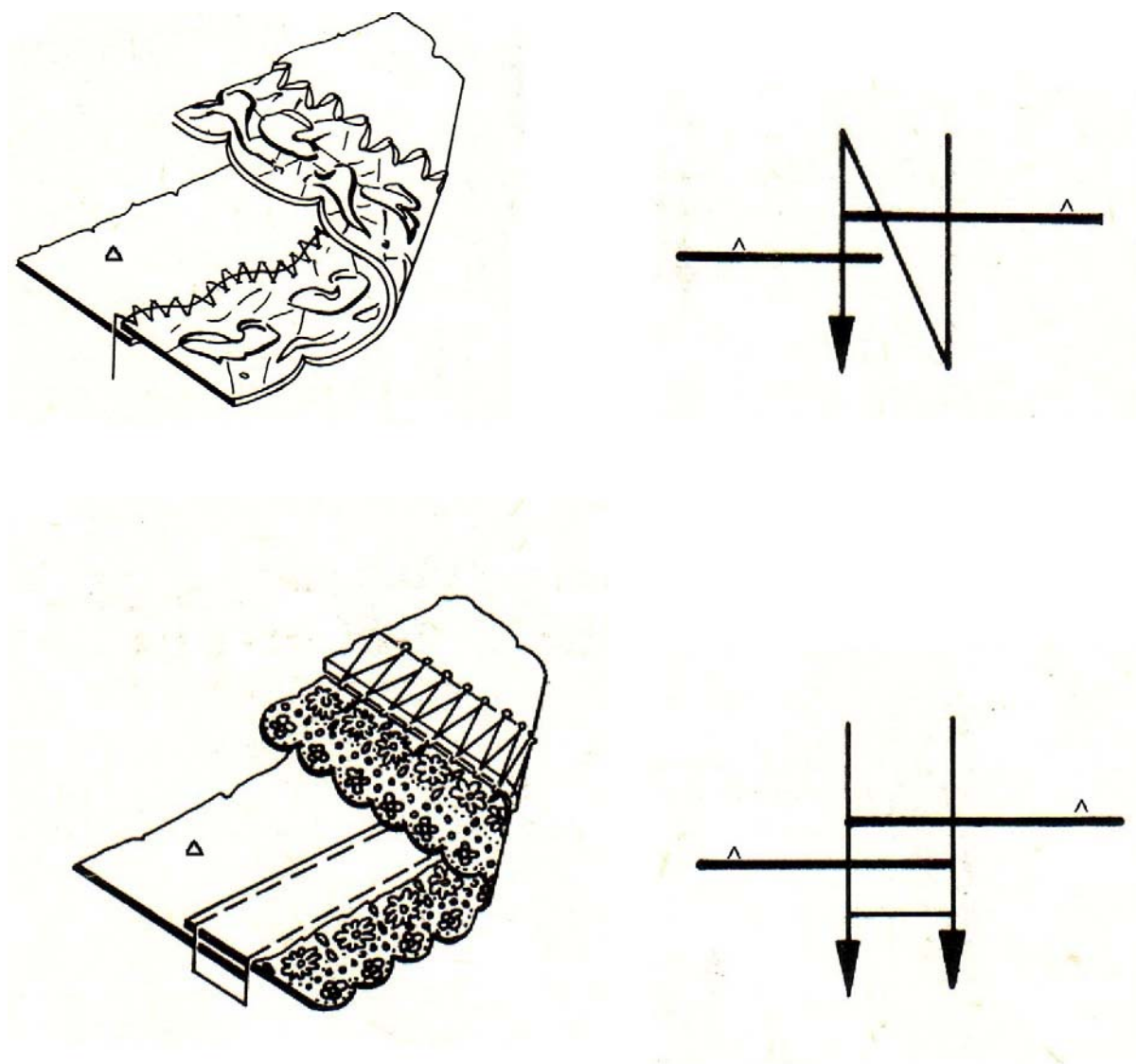
- Különböző varratokkal

Lásd. A 23. ábrát, ahol a szoknyaszélét szegővarrattal díszítették!

- Szalagokkal, csipkével, fodrokkal

Alkalmazzák női és gyermek alsó-, és felső ruházati termékeknél egyaránt alkalmazott díszítési forma. Hálóingek, pizsamák, fehér neműk, női és lánykaruhák, széleit gyakran fodrozzák, csipkézik.

¹⁴ Barát Györgyné – Németh Endre : Ruhaipari technológia I. 28810/I. Műszaki Könyvkiadó, Budapest

29. ábra. Díszítés és a szoknya aljának elszegése csipkefölvarrással¹⁵

A képen női szoknya aljára történő csipke fölvarrását láthatjuk cikcakk-, és fedővarrógéppel.

– Szegélyekkel, pántokkal, zsinórokkal, szalagokkal stb.

Női, férfi és gyermekruházatnál egyaránt alkalmazzák ezeket a díszítéseket. Gallérok, elejeszélek, zsebszélek, szabásvonalak stb. esetében.

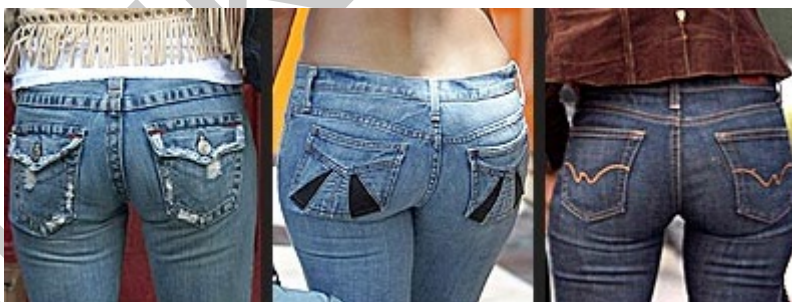
¹⁵ Vass Márta: Kötéipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

30. ábra. Zseb szélének díszítése szalaggal és szabott csíkkal

4. Díszítés rávarrással, bevarrással, alávarrással

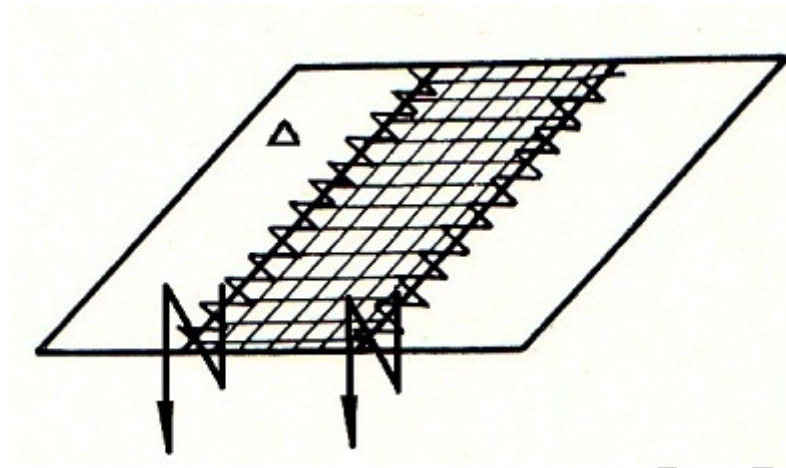
- Rávarráskor egy nagyobb kelmefelületre varrnak rá kisebb alkatrészeket (pl. zsebeket, pántokat), előre elkészített díszeket, hímzéseket, szőröket, bőröket stb.

31. ábra Díszítés zsebekkel¹⁶

¹⁶ [www.cfhg.org/http://img.timeinc.net/people/i/2006/stylechannel/blog/060828a/jeans-2010.07.23](http://img.timeinc.net/people/i/2006/stylechannel/blog/060828a/jeans-2010.07.23).

- Bevarrásnál a két anyagszél közé varrják be a díszítő szalagot, csipkebetétet. Női és gyermek felsőruházatnál, hálóingeknél alkalmazzák legtöbbször.

32. ábra Női blúz díszítése csipkeszalag bevarrással¹⁷

- Alávarrással való díszítést viszonylag ritkán alkalmaznak. Cél lehet az anyag kidomborítása minta szerint pl. zsinór alávarrásával. Alkalmazzák, női és lányka szoknyák széleinél, a visszahajtott kelmeszél alá varrják a kilógó csipkedíszítést.

6. Varratvégződés, rövidvarratok

A varratvégzõdés a varratok felbomlását, a kelmeszél leszakadását akadályozzák meg.

1. Öltéssűrűség növelésével

Automata gépekkel lehet megvalósítani ezt a varratvégzõdést. A varrat végén fokozatosan sűrűsödõ öltésekkel varrnak (csökkentik az öltések hosszúságát). Kétfonalas láncöltésû varrógépek esetén ez a legelterjedtebb elerõsítés, mert előre– hátra varrás nem mindig oldható meg.

2. Visszavarrással

Huroköltésû varratoknál az egyik leggyakrabban alkalmazott megoldás a varrat felbomlásának megakadályozására. A varrat végén a varratirányt megváltoztatják 180° – kall, és az elkészült varratra rá vannak pár öltéssel.

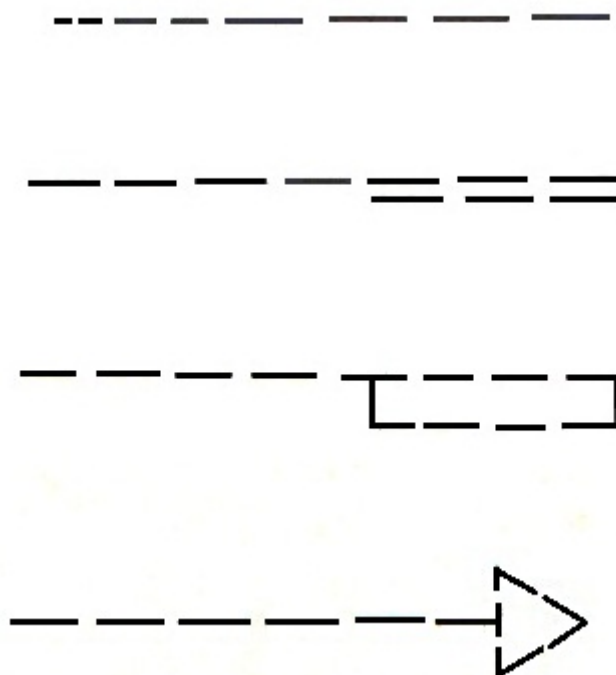
3. Kivarrással

Hurok, vagy kettõsláncöltésû varratoknál a varrat végén négyszögalakzatot készítenek.

4. Rövidvarratokkal

Különbözõ alakzatokat– legtöbbször háromszöget készítenek a varrat végzõdésénél, a varrat megerõsítésére. Női szoknyákon, kabátokon alkalmazzák, nem csak megerõsítés és díszítés céljából.

¹⁷ Barát Györgyné – Németh Endre: Ruhaipari technológia I. 28810/I. Műszaki Könyvkiadó, Budapest

33. ábra. Varratvégeződések

5. Reteszeléssel

Erősen igénybevett alkatrészeknél varratok lezárása a cél. A varrás irányára merőlegesen reteszt készítenek, ezzel akadályozzák meg a varrat felbomlását. A retesz szorosan egymás mellett elhelyezkedő varratirányra merőlegesen kiterjedő öltésekből áll. A leggyakrabban huroköltésű varratokat alkalmaznak. Például húzózár végén, erősítő varrás.

34. ábra. Retesz alkalmazása zseb fölvarrásánál

6. Hímzéssel

Díszháromszöget elütő színű, fényes fonallal, kézzel hímezik. Népművészeti ruhákon, kabátokon, szoknyák lépéshasítékának, zsebek végeinek lezárására használják.

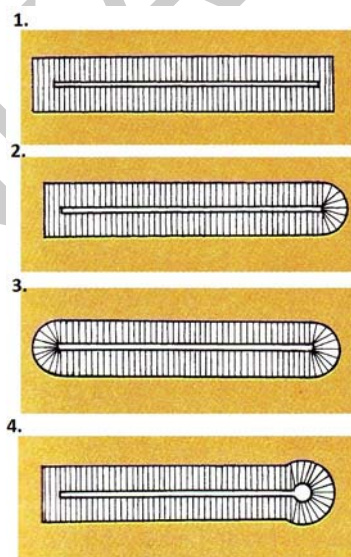
7. Gomblyukak

Díszítésre vagy alkatrészek bontható összekapcsolására szolgálnak. Általában körülvarrt lyukat, szegélyes lyukat, vagy füleket alkalmaznak.

A gomblyukak általában gombok segítségével kapcsolják össze az egyes alkatrészeket. Ezek a lyukak többféleképpen készülhetnek.

1. Körül vart lyukak. Kézzel, vagy géppel készíthető. A kézzel készült gomblyukakat ritkán alkalmazzák, mert nagyon időigényes. A gépi gomblyukak kialakítása függ a varrandó anyag vastagságától, a termék jellegétől. A sima gomblyukakat vékonyabb felsőruházati termékeknél, míg a szemes gomblyukakat kabátoknál, farmerruházatnál, zakóknál stb. alkalmazzák. Tömőfonal alkalmazásával, szebb és jobb tartású lesz az elkészült gomblyuk.

- Egyenes gomblyukak:
 - 1. mindkét végén retesszel készült
 - 2. egyikvégén alkalmaztak csak reteszt
 - 3. reteszelés nélkül, mindkét végén köralakban visszaforduló varrattal.
- Szemes gomblyuk kialakítása-4.- lehetővé teszi, a gombnyak megfelelő elhelyezkedését. Az ábrán lévő gomblyuk végét külön reteszelő gépen zárják le.

35. ábra. Gépi gomblyukak formai kialakítása¹⁸

¹⁸ Estu Klára-Molnárné Simon Éva- Zsedényi Lászlóné: Ruhaipari technológia, 59187, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

2. Pánttal szegett gomblyuk.

Más néven falyuk. A gomblyuknyílás két szélét félbehajtott pánt felvarrásával szegik el. Igényes kialakítású felsőruházati cikkeken alkalmazzák. Kabátokon, kosztümöknél, zakóknál, bőrből készült ruházati termékeknél, de női blúzokon is előfordul.

36. ábra Pánttal szegett gomblyuk alkalmazása női kiskabáton és szemes gomblyukkal készült női mellény¹⁹

3. Zsinórból, vagy rolniból készült fülek

Ferdén szabott szövetpántból varrják össze a rolnit. Igényesen kidolgozott termékeknél alkalmazzák ezeket a szövetből készült kis füleket, melyeket zsinórok is helyettesíthetnek. Esküvői ruhákon, női blúzokon, lányka ünneplőkön alkalmaznak legtöbbször rolnit, zsinórból kialakított füleket férfi zakókon, kabátokon, női kosztümökön az alkatrészek zárásához és díszítéshez alkalmazzák. Lásd 37. ábrán lévő női kosztüm elején

¹⁹ <http://energy.hu/index.php/oszi-teli-noi-kabotka-blezer.html>, 2010-07-24.

37. ábra. Zsinórozás női kosztümökön²⁰

8. Kellékek felvarrása

A kellékek felhasználási területe sokrétű, alkalmazzák a termékek megfelelő formájának kialakításához, a különböző alkatrészek záródásához és díszítésre. A termékek kidolgozását, funkciójának teljesítését segítik elő vagy az esztétikus kelmekép kialakítását.

Fajtái:

1. Szalagok, zsinórok és paszományok

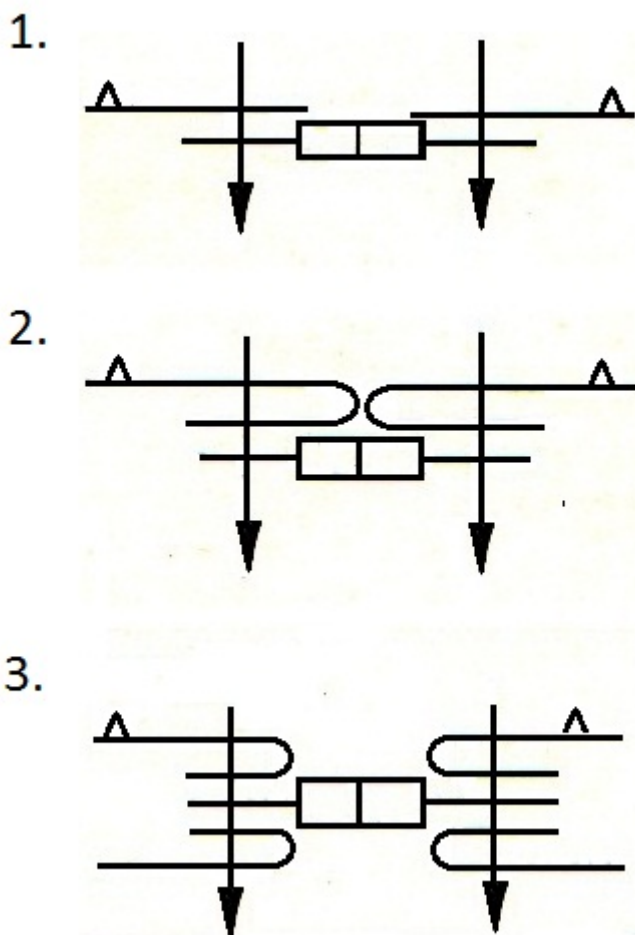
38. ábra²¹

²⁰ www.tangoclassic.hu/kosztumok.html 2010-08-02.

2. Ruhazáró kellékek

- Húzózárok bevarrása történhet
 - egy, vagy többsoros varrattal;
 - hajtogató készülékkel, vagy a nélkül
 - takart, vagy rejtett kivitelben

38. ábra: (1.) szövött szélek közé bevarrt húzózár, két oldalról letűzve; (2.) hajtogató készülékkel bevarrott rejtett húzózár, két oldalról letűzve, (3.) , hajtogató készülék alkalmazásával, elejeszélbe anyagrétegek közé bevarrt húzózár.

39. ábra. Húzózár bevarrások

²¹ Szabás – Varrás Burda módra, Vertag Aenne Burda Gmbh & Co. D-7600 Offenburg 1992. Magyarul kiadja: Burda Budapest Kft.

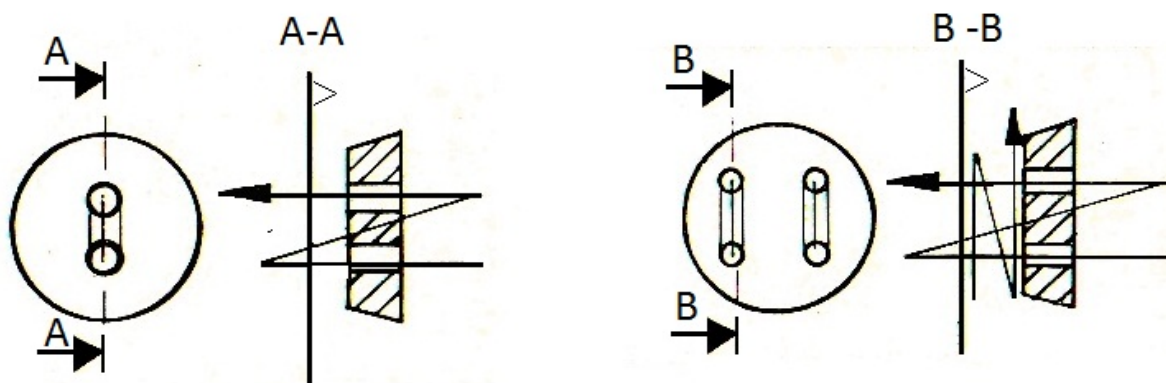
A húzózár alkalmazási területe igen sokrétű. Ideiglenesen kell az egyes alkatrészek összekapcsolniuk. Női, férfi, gyermek és bébi ruházaton egyaránt alkalmazhatók zárt végű, vagy bontható kivitelben. Például a varrásvonalba, nadrágok elejébe helyezett húzózárok zártvégűek, míg a kabátok, dzsekik elejébe, a nyakkörőről levehető kapucnik esetében a bontható- szétkapcsolható- kivitelűeket alkalmazzák.

3. Gombok

A gombok felvarrása a legtöbb esetben cikcakk varrattal történik, ritkán rejtett öltéssel is alkalmaznak. Az egyfonalas cikcakk láncöltésű varrattal felvarrt gombok bomlásra hajlamosak- mivel az egyfonalas láncöltés bontható.

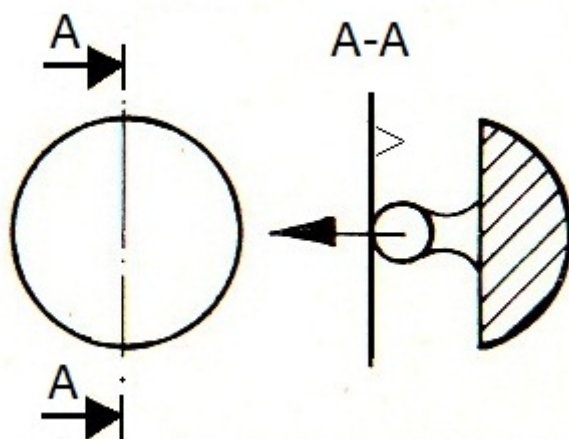
A gombok készülhetnek lyukkal és füllel. A vastagabb termékek átgombolásánál a lyukas gombokat nyakrésszel látják el. Vastag anyagoknál, bőroknél alátét gombot is használnak .

A füles gombokat kosztümöknél, női és lányka ruházatnál alkalmazzák díszítésre és záródásokhoz.

40. ábra. Kétlyukú gomb felvarrása és négylyukú gomb felvarrása nyakkal²²

²² Németh Endre és Tárnoky Ferenc: Ruhaipari Kézikönyv, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1979.

41. ábra. Füles gomb felvarrása²³

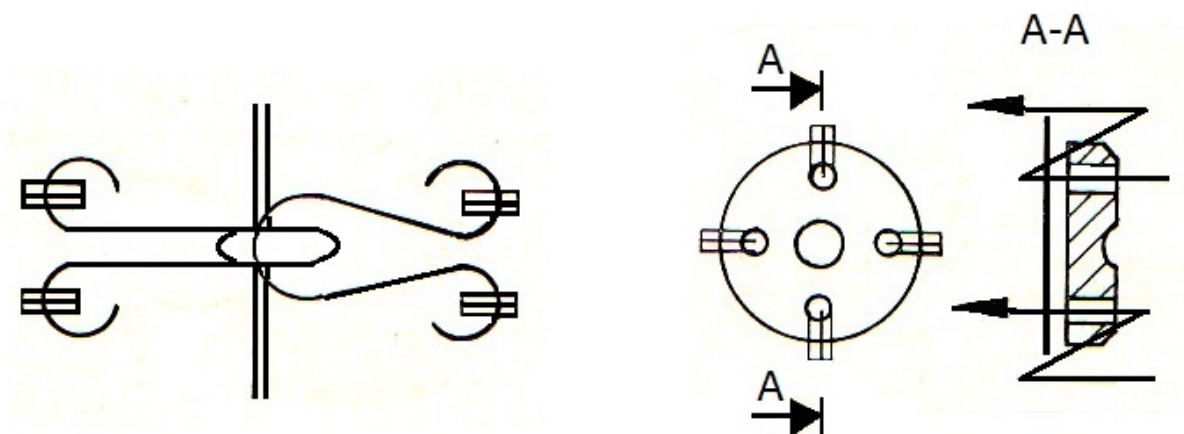
4. Tépőzárak

Alkalmazása egyre elterjedtebb. Leggyakrabban egysoros, vagy cikcakk varrattal történik fölvarrásuk. Záródásokhoz, díszítésre és bőségek állítására alkalmazzák.

5. Kapcsok, patentok

Mindkettő két részből áll. A kapcsok horgas részészét kell az ellendarabba beleakasztani, a két részt külön több helyen erősítik a kelméhez. A patentoknál (nyomókapcsoknál) a két rész összenyomásával jön létre a kapcsolat, ezeket az aprókellékeket a rajtuk lévő lyukak segítségével varrják föl.

²³ Németh Endre és Tárnoky Ferenc: Ruhaiipari Kézikönyv, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1979.

42. ábra. Horgas kapocs és nyomókapocs felvarrása²⁴

6. Egyebek

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

- Oktatójuk irányítása és segítségével készítsenek el minél több varrástípust a fentebb ismertetett módok közül!
- Válasszon ki ruhatárából több ruhadarabot, majd keressen példákat szegésre, díszítésre, varratvégezésre!
- Nézze meg alkalmaztak-e rövidvarratokat a termékek elkészítésénél!
- Figyelje meg, hogy milyen gomblyukat, gombokat alkalmaztak!
- Keressen példát kellékek fölvarrására.
- Készítsen jegyzetet! Táblázatos formában rögzítse tapasztalatait!

Szegés helye, módja	Díszítés helye, módja	Varratvégezés helye, módja
Rövidvarrat helye, fajtája	Gomblyuk helye, fajtája	Gomb fajtája

²⁴ Németh Endre és Tárnoky Ferenc: Ruhaipari Kézikönyv, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1979.

Kellék fajtája, alkalmazásának helye		

- Válasszon ki a táblázatban lévő varrástípusok közül egyet– egyet és készítse el a metszeti ábráját!
- Oktatója segítségével ellenőrizze munkáját!

Varrástípus	Előfordulási helye	Metszeti ábrája

- Készítse el a metszeti ábrák alapján a varrástípust! Kérje oktatója segítségét, ha elakadna!
- Ellenőrizze munkáját!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Határozza meg a szegés fogalmát!

2. feladat

Nevezze meg a képen látható szegési módot! Készítse el a metszeti ábráját!

43. ábra

3. feladat

Nevezze meg a képen látható varrástípust! Határozza meg, hogy milyen varratot alkalmaztak az elkészítéséhez ! Soroljon föl olyan terméket, ahol ezeket alkalmazzák!

44. ábra

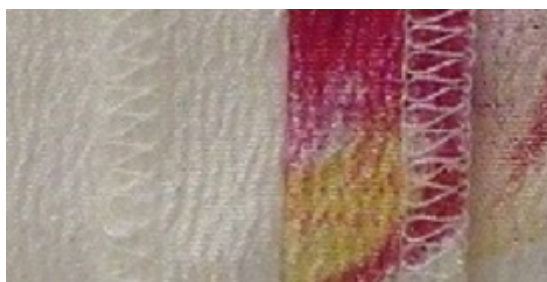
Varrástípus: _____

Varrattípus: _____

Alkalmazása: _____

4. feladat

Milyen szegési módot lát a képen?

45. ábra.

5. feladat

Nézze meg alaposan a divatnadrágon található díszítési módokat! Sorolja föl ezeket!

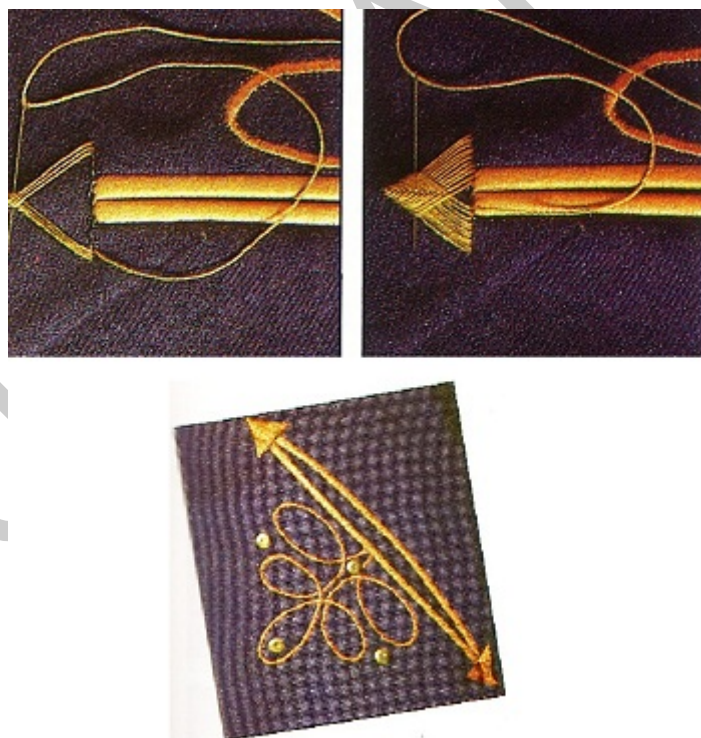
46. ábra.

6. feladat

Határozza meg a varratvégződések feladatát! Sorolja föl a leggyakoribb fajtáit!

7. feladat

A képen egy zseb díszítését láthatja. Sorolja föl, hogy milyen díszítési módokat alkalmaztak!

47. ábra²⁵

²⁵ Szabás – Varrás Burda módra, Vertag Aenne Burda GmbH & Co. D-7600 Offenburg 1992. Magyarul kiadja: Burda Budapest Kft.

8. feladat

A képen egy méhész ruhát lát. Nézze meg figyelmesen! Sorolja föl, hogy hol alkalmaztak és milyen célból húzózárat a ruha elkészítésénél!

48. ábra. Méhészruha²⁶

²⁶ <http://www.erista.hu/index.php?modul=termek&kod=151&mkod=161>, 2010.08.04.

9. feladat

Határozza meg a gomblyuk feladatát!

10. feladat

Helyezze el a felsorolt termékeket a táblázatba felhasználási területük szerint!

Munkásruha, lányka blúz, férfiing, farmer nadrág, női blúz, télikabát

Egyenes gomblyuk	Szemes gomblyuk	Kétlyukú gomb	Füles gomb

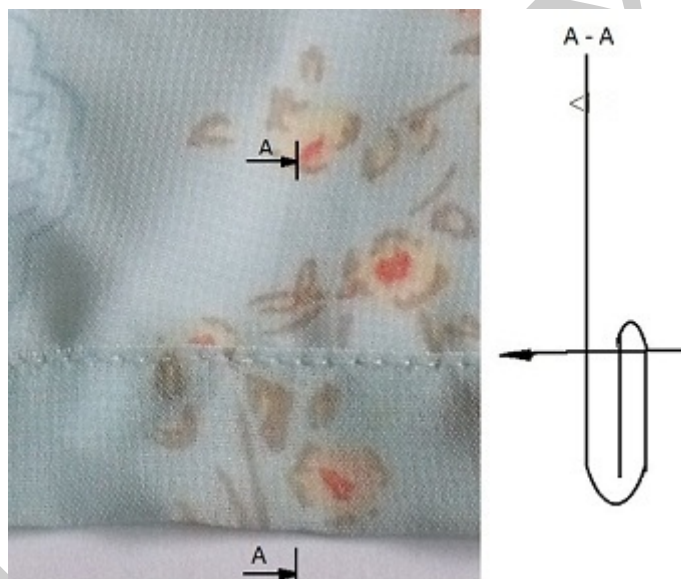
MEGOLDÁSOK

1. feladat

Szegés alatt egy, vagy több kelmeréteg szabott széleinek varrattal, visszahajtással, szalaggal, szabott pánttal való körülvarrása, hogy a kelmeszél bomlását, foszlását megakadályozzuk, esetleg díszítés kialakítása, sokszor a kelme nyúlásának csökkentése a cél.

2. feladat

Szegés, kétszeres visszahajtás az anyag fonákoldalára, letűzés átmenővarrattal.

49. ábra.

3. feladat

Varrástípus: szegés

Varrattípus: alulfedő varrat

Alkalmazása: Rugalmas anyagoknál, női, férfi, gyermek alsó-, és felsőruházatnál, pólóknál, fürdőruháknál, szabadidő ruházatnál, stb.

4. feladat

Szegés 3 fonalas szegővarrattal.

5. feladat

Díszítési módok: dísztüzés, rávarrás, hímzés a nadrág oldalán, elütő anyagcsík közzé varrása, kézi szegés az övrésznél, retesz, övtartó alkalmazása.

6. feladat

A varratvégződések feladata a varratok felbomlásának, a kelmeszélék leszakadásának megakadályozása. Legismertebb varratvégződések: öltéssűrűség növelés, öltéssűrítés, visszavarrás, kivarrás, rövidvarratok.

7. feladat

Varratvégződés, díszháromszög és hímzés alkalmazása.

8. feladat

Eleje zárásához, nadrág szárának bővítéséhez és zárásához, kalap rész levehetővé tételére alkalmaztak húzózárat.

9. feladat

Díszítésre vagy alkatrészek bontható összekapcsolására szolgálnak. Általában körülvarrt lyukat, szegélyes lyukat, vagy füleket alkalmaznak.

10. feladat

Munkásruha, lányka blúz, férfiing, farmer nadrág, női blúz, télikabát

Egyenes gomblyuk	Szemes gomblyuk	Kétlyukú gomb	Füles gomb
lányka blúz	Munkásruha	lányka blúz	lányka blúz
Férfiing	farmer nadrág	Férfiing	női blúz
női blúz	télikabát	női blúz	télikabát

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Vass Márta: Kötőipari Konfekciós Szakmai Ismeret 37150, Műszaki Könyvkiadó Budapest

Reigler Gyuláné – Tóth Csabáné: Alkatrészek készítésének technológiája a ruhaiparban 37335, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

Barát Györgyné – Németh Endre: Ruhaipari technológia I. 28810/I. Műszaki Könyvkiadó, Budapest

Estu Klára–Molnárné Simon Éva– Zsedényi Lászlóné: Ruhaipari technológia, 59187, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

Németh Endre és Tárnoky Ferenc: Ruhaipari Kézikönyv, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1979.

Szabás – Varrás Burda módra, Verlag Aenne Burda GmbH & Co. D-7600 Offenburg 1992. Magyarul kiadja: Burda Budapest Kft.

Képek:

[/www.naturtex.hu](http://www.naturtex.hu)

www.painthorse.hu/shop, 2010-07-18.

www.cfhg.org/http://img.timeinc.net/people/i/2006/stylechannel/blog/060828a/jeans-2010.07.23.

<http://energy.hu/index.php/oszi-teli-noi-kabotka-blezer.html>, 2010-07-24.

www.tangoclassic.hu/kosztumok.html 2010-08-02.

<http://www.erista.hu/index.php?modul=termek&kod=151&mkod=161>, 2010.08.04.

A hivatkozási szám nélküli fotók és rajzok a szerző saját munkái.

AJÁNLOTT IRODALOM

Estu Klára–Molnárné Simon Éva– Zsedényi Lászlóné: Ruhaipari technológia, 59187, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

A(z) 1321-06 modul 014-es szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0100 21 04	Textiltermék-összeállító
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
20 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató